

Оксана П'єцух
докторка філологічних наук, доцентка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

СПЕЦИФІКА І ТРУДНОЩІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сучасна економічна та фінансова термінологія проникає в усі сфери життєдіяльності суспільства, зокрема поширення набуває її використання у публіцистичному, науковому та розмовно-побутовому стилях. Економічна терміносистема активно розвивається та паралельно з традиційним, усталеними лексичними одиницями, які у нових реаліях можуть отримувати нові вузькоконтекстуальні значення, з'являються нові, які використовують на позначення інноваційних економічних і фінансових явищ в новій економічній ситуації. Адекватний та високоточний переклад економічних термінів важливий, оскільки мова йде про оперування економічними та фінансовими активами, здійсненням фінансових операцій та загального розвитку компаній, тому особлива увага при перекладі такої лексики належить фактам і контекстуальному оточенню.

У період бурхливого розвитку економічної та соціальної сфер з'являються нові реалії, під не наразі не зафіксовано в словники вузькоспеціалізованої економічної термінології. Приміром, до таких термінологічних позначень належать англійські фінансові терміни *fiat-on ramp* («tool to turn into traditional fiat money into digital money») та *fiat off-ramp* («tool to convert digital money into traditional fiat money»), які належать до сфери здійснення криптовалютних операцій. В українській терміносистемі відсутні влучні відповідники, які охоплюють значення англійського оригіналу, тому загальноживаним варіантом перекладу є словосполучення: *платіжні системи*, *онлайн конвертація*, які генералізують значення і не демонструють специфіку фінансових операцій. У цьому випадку доречно використати більш конкретизовані відповідники, значення яких відображає значення оригінальних термінів, приміром: *крипто конвертація* та *фіатна конвертація* відповідно.

Однією з основних вимог до еквівалентів економічних і фінансових термінів у перекладі є однозначність та стислість, точність вираження значення й об'єктивність [1; 4]. При цьому важливо враховувати специфіку систем мов оригіналу й перекладу, оскільки англійська мова насичена метафоричними виразами, а економічна сфера в українській мові характеризується домінуванням лексичних термінопозначень у прямому значенні, уникненням асоціацій і порівнянь.

До поширених метафоризованих понять зі сфери страхування належить термін *umbrella insurance* розповсюджений термін на позначення додаткового страхування: «umbrella insurance is extra insurance that provides protection beyond

existing limits and coverages of other policies. Umbrella insurance can provide coverage for injuries, property damage, certain lawsuits, and personal liability situations» [7]. В українській мові є більш узагальнений за значенням термін *додаткове страхування*, яке забезпечить додатковий страховий захист на випадок раптових подій, що впливають на життя, здоров'я та працездатність застрахованої особи [2]. Такий пакет послуг страхових компаній не дуже інформативний у порівнянні зі значенням терміну в англійському оригіналі.

Проте наразі в розмовній українській мові у рекламуванні сервісів банківських послуг з'являється повний відповідник, який представляє собою дослівний переклад: *парасолькове страхування / парасольковий поліс*. На відміну від розмовного варіанту, в офіційній фінансовій термінології, зафіксованій у фінансовій енциклопедії, запропоновано відповідник *страховий поліс «Парасолька»*, який відповідає офіційно-діловому стилю. Значення цього поняття в енциклопедії – «страхове покриття додаткової відповідальності, яке виходить за межі страхування власників житла застрахованого, автомобілів або водних суден. Це забезпечує додатковий рівень безпеки для тих, хто опинитися суду за збитки майна інших людей або тілесні ушкодження, заподіяні іншим в результаті аварії. Він також захищає від наклепів, вандалізму та вторгнення в приватне життя» [3].

Інше розповсюджене поняття економічної сфери *company's health* вживають на позначення характеристики стану розвитку та рівня функціонування компаній: «how well it aligns around a common direction, adapts to external shifts, executes with excellence, and renews itself, how well its profitability and operating efficiency are measured» [6]. При перекладі цього терміну відбувається демегафоризація, оскільки оригінальну лексему запозичено з донорської зони ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ до економічної сфери, а в українському перекладі в аналітичних статтях з економіки вживають різні контекстуально обумовлені словосполучення у прямому значенні, які втілюють описовий спосіб перекладу: *стан розвитку компанії, дієвість компанії, фінансова стабільність компанії*.

Ще один приклад поняття, частотного за фігуруванням у сфері економіки, є лексема *early-adopting*, що залучають у якості кваліфікативної ознаки здатності компаній та фінансових установ до впровадження передових технологій. Утворення цього поняття в англійській мові відбувається у процесі запозичення лексеми *adopt* із донорського домену РОДИННІ ВІДНОСИНИ, де ця лексема вживається у значенні «to legally take another person's child into your own family and take care of him or her as your own child» [5]. У сучасній англійській мові ця сполука вживається на позначення швидкого прийняття та використання інновацій з моменту їхньої появи на ринку («embracing new technologies or trying a new product before others»). В українському перекладі розповсюдженими еквівалентами є словосполучення *раніше почати використовувати, першими застосували, почали вводити в дію*, тобто відбувається демегафоризація, переклад описовим способом. Втрачається елемент значення, який наголошує на інноваційності підходу.

Отже, при роботі з англомовним термінологічним матеріалом перекладачі мають слідкувати за останніми тенденціями в розвитку економіки та фінансової сфери, бути обізнаними в інформації та бути готовим до таких викликів, як розробка влучних чітких неологізмів, які відображають значення оригіналу.

Література

1. Куделько З. Б. Англійська терміносистема ринкових взаємин : синтагматичні та парадигматичні особливості : автореф. дис. к. філол. н.: 10.02.04. Львів, 2003. 18 с.
2. Програми додаткового страхування. URL: <https://www.pzu.com.ua/i>
3. Фінансова енциклопедія. <https://ua.nesrakonk/umbrella-insurance-policy/>
4. Чорновол Г. В. Особливості вживання економічних термінів у сучасних періодичних виданнях. *Українська термінологія і сучасність* : збірник наук. праць. Київ : КНЕУ, 2001. №4. С. 154–156.
5. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
6. Organizational Health Index. URL: <https://www.mckinsey.com/solutions/orgsolutions/overview/organizational-health-index>
7. Umbrella Insurance – How it Works and What it Covers. URL: <https://www.geico.com/information/aboutinsurance/umbrella/>

Ірина Багач

кандидатка педагогічних наук, доцентка
Черкаський державний технологічний університет
(Черкаси, Україна)

ПРИЧИНИ АНГЛОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Початок 90-х років ХХ ст. характеризується поповненням українського лексикону економічними англіцизмами. В українську мову потрапляє велика кількість комерційних, економічних, фінансових, торгових термінів з англійської мови: андерайтинг, лізинг, бартер, дилер, дистриб'ютор, мерчандайзер, промоушен, холдинг тощо. Галуззю, на частку якої припадає найбільша кількість англіцизмів, є економіка й пов'язана з нею економічна комунікація. Це зумовлено розвитком міжнародних економічних зв'язків, глобалізацією економіки, запозиченням західних передових технологій і підвищенням ролі англійської мови як засобу міжнаціонального спілкування. Здобуття Україною незалежності, міжкультурна комунікація стали причиною запозичення численних економічних термінів й орієнтиром на західну економіку та використання інтернаціональної термінології. З огляду на суспільну актуальність явища, позначувані цими термінами, й самі терміни опиняються